

ბიოკომპოსტის დამზადების სახელმძღვანელო

ბიოკომპოსტი არის ორგანული ნარჩენების (ნივთიერებების) მიკრობიოლოგიური დაშლის შედეგად მიღებული სასუქი. ის ზრდის ნიადაგის ნაყოფიერებას, აუმჯობესებს სტრუქტურას, ტენის შეკავებას, აერაციას, აზოტის მარაგის შენარჩუნებას, ახდენს ნიადაგში ტოქსინების ნეიტრალიზაციას, საკვებია მცენარისა და ნიადაგის ორგანიზმებისთვის;

რატომ უნდა ვაწარმოოთ ბიოკომპოსტი?

- ის წარმოადგენს ორგანული ნარჩენების უტილიზაციის ბუნებრივ მეთოდს;
- ის ამდიდრებს ნიადაგს მიკროელემენტებით, რომლებიც აუცილებელია მცენარეების განვითარებისთვის;
- აუმჯობესებს ნიადაგის სტრუქტურას;
- მულჩის სახით გამოყენების შემთხვევაში, ხელს უწყობს ნიადაგში ტენის შენარჩუნებას;
- წარმოადგენს ყველაზე იაფ შესაძლებლობას ნიადაგის სტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის და ნოყიერების ასამაღლებლად.
- კომპოსტის წარმოებისას, საკომპოსტე გროვაში ტემპერატურა იზრდება 70-85°C, რის გამოც, ის თავისუფლდება მავნე ორგანიზმებისაგან და სარეველების თესლისგან და არ აბინძურებს ნიადაგს.

როგორ შეიძლება ვაწარმოოთ ბიოკომპოსტი ჩვენს მეურნეობაში?

კომპოსტის წარმოების პროცესში მნიშვნელოვანია ნახშირბადისა და აზოტის თანაფარდობის დაცვა. ამ ნივთიერებებს ყველა მეტ-ნაკლებად ყველა ორგანული მასალა შეიცავს, მაგრამ მისი კონცენტრაცია განსხვავებულია:

- **აზოტით** მდიდარია მცენარეების მწვანე ფოთლები და ღეროები, სამზარეულოს ორგანული ნარჩენები, შინაური ცხოველების ნაკელი, ბადის ანასხლავი და სხვა;
- **ნახშირბადით** მდიდარია გამხმარი ფოთლები, თივა, ნამჯა, ხის მშრალი ტოტები, ნახერხი და სხვა;

კომპონენტი	ნახშირბადის (C) თანაფარდობა	აზოტის (N) თანაფარდობა
ნახერხი	500	1
ქაღალდი	200	1
ნამჯა	40-80	1
ჩალა	60	1
მულჩი	60	1
ხმელი ფოთლები	60	1
ძველი ნამჯა	30	1
დამჟკნ. ბალახი	20	1
ბოსტნ. ნარჩენ.	20	1
ქორფა ბალახი	15	1
პარკოსნ. თივა	15	1
ნაკელი	15	1
სამზ. ნარჩენები	10	1

ნახშირბადის და აზოტის თანაფარდობა საქართველოში ყველაზე გავრცელებულ კომპოსტის ნედლეულის კომპონენტებში შეგიძლიათ იხილოთ მოყვანილ ცხრილში.

ამასთან ერთად, ბიოკომპოსტის წარმოებისას უნდა ავირიდოთ თავიდან კომპოსტის გროვის ქვეშ წყლის დადგომა, კომპოსტირებადი მასის გამოშრობა ან წვიმით ჩარეცხვა და მასის ისე დატკეპნა, რომ ის შეუღწევადი გახდეს ჰაერისთვის.

აქედან გამომდინარე, ბიოკომპოსტის წარმოებას თავისი სპეციალური წესი გააჩნია.

საკომპოსტე ადგილის შერჩევა:

ბიოკომპოსტის წარმოებას ვიწყებთ ადგილის შერჩევით. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ადგილი უნდა იყოს შემადღებული, რათა ავირიდოთ თავიდან წვიმის წყლის დადგომა. სასურველია ის ასევე საშუალოდ დაჩრდილული იყოს. შესაძლებლობის არსებობის შემთხვევაში, შესაძლებელია ფარდულის მოწყობაც. შერჩეული ადგილი უნდა იძლეოდეს შესაძლებლობას მოეწყოს 1,5 მეტრის სიგანის გროვა და რა თქმა უნდა დარჩეს მისადგომიც. გროვის სიგრძე შეიძლება ნებისმიერი იყოს, კომპოსტის რაოდენობის შესაბამისად.

საკომპოსტე ადგილის მოწყობა:

საკომპოსტედ შერჩეული ადგილი სასურველია გაფხვიერდეს თოხით, ბარის პირით ან ფრეზით 15 სმ-ის სიღრმეზე. საკომპოსტე მასა მომზადებულ ადგილზე ეწყობა ფენებით, შემდეგი თანმიმდევრობით:

კომპონენტის რიგითობა	კომპონენტის შემადგენლობა	სისქე	დანიშნულება
1	ფიჩხი, ჩალა, დაქუცმაცებული ანასხლავი	40-50 სმ	დრენაჟირებისთვის
2	ბადის მიწა, რომელსაც თხელი ფენით შეიძლება მოეყაროს ხის ნაცარი	10-15 სმ	აერაციის უზრუნველყოფა, სასარგებლო მიკროორგანიზმები
3	სამზარეულოს ნარჩენები (ნაფცქვენები), ფოთლების და ბალახის მწვანე მასა, ნაკელი	30-40 სმ	აზოტის შემცველობა, სასარგებლო მიკროორგანიზმები
4	გამხმარი ხის ფოთლები, დაქუცმაცებული მშრალი ხე (შეუღებავი)	30-40 სმ	ნახშირბადის შემცველობისთვის
თუ გადაწყვიტავთ კომპონენტის დამატებას, გაიმეორეთ 2;3 და 4 ფენა თანმიმდევრულად			

საკომპოსტე გროვა, შევსების შემდეგ დაფარეთ ნამჯით, თივის ან ჩალის თხელი ფენით ტენის შესანარჩუნებლად. მშრალი ამინდის პირობებში, დანამეთ მსუბუქად კვირაში 2-ჯერ, ხოლო

ძლიერი წვიმის დროს, დაფარეთ პოლიეთილენის ფირით, რათა აიცილოთ თავიდან გამორეცხვა.

ბიოკომპოსტი მზად იქნება 5-6 თვის შემდეგ და ამ პერიოდში ის როგორც მინიმუმ უნდა 2-3-ჯერ გადაბრუნდეს ფიწალით (ნიჩაბით), რათა უზრუნველყოფილი იყოს ფენების შერევა, ტენის განაწილება და აერაცია.

ბოლო არევისას სასურველია კომპოსტის გამდიდრება ჭინჭრის ნაყენით და მცირე რაოდენობის ქვის ფქვილით (მაგ. ბაზალტის, გრანიტის), რომელიც შეიცავს დიდი რაოდენობით მიკროელემენტებს;

კომპოსტის დამზადებისას მიაქციეთ ყურადღება, რომ:

- მას არ უნდა ჰქონდეს ცუდი სუნი. თუ იგრძენით ამიაკი - პროცესი არასწორად მიმდინარეობს, და კომპოსტი შეძლება შხამად გარდაიქმნას. ამ შემთხვევაში დაამატეთ მასაში დაქუცმაცებული ქაღალდი აზოტოვანი კომპონენტების შემცველობის დასაწევად;
- ყველა კომპონენტი უნდა დაქუცმაცდეს, ხოლო მწვანე მასა ოდნავ შეშრეს, რათა არ მოხედეს მისი დამჟავება;
- ზამთრის დადგომამდე გადააბრუნეთ საკომპოსტე მასა ისე, რომ ზედა ფენა აღმოჩნდეს ქვემოთ, ხოლო ქვედა - ზემოთ (არ შეეხოთ 1 ფენას).

კომპოსტის წარმოების პროცესის დაჩქარება:

- კომპოსტის წარმოების დაჩქარებისათვის შესაძლებელია:
- ბიოსასუქების გამოყენება;
- უკვე დამზადებულ კომპოსტიდან აღებული კომპოსტის დამატება;
- მცირე ოდენობით ქვის ფქვილის და ხის ან ნამჯის ნაცრის დამატება;
- ჭინჭრის ნაყენის დამატება.

კომპოსტის გამოყენება:

კომპოსტი შეაქვთ მცენარეების ფესვებთან თანაბარი მოზნევით, რის შემდეგაც საჭიროა მისი 5 სმ-მდე სიღრმეზე ჩათოხვნა ან ჩაფრეზვა. ამ შემთხვევაში მივიღებთ მისი გამოყენების მაქსიმალურ ეფექტს.

არ არის დაშვებული გამოყენება:

- ძვლების;
- ადამიანის და მტაცებელი ცხოველების (ძაღლი, კატა) ფეკალიების;
- ქვანახშირის ნაცრის;
- დაავადებებით და მავნებლებით დაზიანებული ბაღის ანასხლავის;
- ჰერბიციდის და პესტიციდების გამოყენების შემდეგ აღებული ბაღის და მცენარეული ნარჩენების;
- შხამიანი მცენარეების (ლენცოფა, აბუსალათინი);

- ფიტონციდების შემცველი (ეკვალიპტი, დაფნა, წყავი, წაბლი, აკაცია, კაკალი, კიპარისი) მცენარეების;
- ციტრუსების და წიწვოვანი მცენარეების ნარჩენების, ასვე, ხის დიდი ნაჭრების; მეტალის, პლასტმასის, მინის;
- შეღებილი ხის ნაჭრების;
- ქიმიური საღებავებით დამუშავებული ქაღალდი ან მუყაო.

კომპოსტის წარმოებისთვის საჭირო დამაქუცმაცებელი დანადგარის შესაძლო ტექნიკური პარამეტრები:

ძრავი: ელექტროძრავი 220 V

სიმძლავრე: 2500 - 3000 W

ტოტების მაქსიმალური დიამეტრი: 40-45 მმ.

დაქუცმაცების სისტემა: დანების სისტემა ან ლილვაკური;

კონტეინერის მოცულობა: 45-55 ლ;

წონა 28-32 კგ.

სავარაუდო ფასი: 1000-1300 ლარი.

ვიზუალური სახე:

